VÄNERSBORGS TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DELDOM
2015-01-30
meddelad i
Vänersborg

Mål nr M 1607-14

HYLTE KOMMUN
SAMHÄLLSBYGGNADSKONTORET
2015 -02- 02
Diarienr 2013-465 Diarieplanbeteckn.

SÖKANDE
Statkraft Sverige Vattendel 3 AB, 556730-7904
Statkraft Sverige AB
Sveavägen 9
101 52 Stockholm

Ombud: Bolagsjurist Anna Duvander
Statkraft Sverige AB
Sveavägen 9
101 52 Stockholm

SAKEN

Ansökan om tillstånd att utföra dammsäkerhetshöjande åtgärder vid Hylte kraftverk i Hylte kommun

Ao: 110 N: 6318920 E: 394486

DOMSLUT

Tillstånd

Med ändring i motsvarande mån av vad som tidigare föreskrivits om utformningen av de till Hylte kraftverk hörande dammanläggningar lämnar mark- och miljödomstolen Statkraft Sverige Vattendel 3 AB tillstånd enligt miljöbalken att inom de i ansökan angivna fastigheterna i säkerhetshöjande syfte utföra följande åtgärder:

A. Att uppföra en ny regleringsdamm (damm 17) i betong omfattande fyra planluckor. Tröskelnivån för utskoven ska vara +126,0 m.

B. Att anlägga stödmurar uppströms och nedströms om regleringsdammen (damm 17).

Hylte se sid 19

C. Att, sedan den nya regleringsdammen (damm 17) färdigställts, riva befintlig utskovsdamm (damm 17) ned till nivå +124,0 m.

D. Att, i anslutning till den nya regleringsdammen (damm 17), anlägga ny anslutande fyllningsdamm om ca 300 m (damm 18) med placering ca 50 m nedströms nuvarande fyllningsdamm. Dammkrönet ska vara på nivå +132,0 m och tätkärnans överkant på +131,2 m.

E. Att, sedan den nya fyllningsdammen (damm 18) färdigställts, riva den befintliga dammen (damm 18) ned till nivå ca +124,0 m under ett område om 30 m från utskovsdammen samt ned till nivå ca +129,0 m för resterande del av dammen.

F. Att, i anslutning till den nya regleringsdammen (damm 17), delvis ersätta damm 16 med en ny dammdel om ca 70 m.

G. Att försträkra dammtån på samtliga dessa dammar (damm 5, 8-16) genom att anlägga en stödbank på respektive damms nedströmssida. Stödbankarna förses med dränagesystem för att övervaka läckage i dammarna.

H. Att temporärt och lokalt sänka grundvattennivån

   a. vid damm 18 motsvarande ca 0,5-1 m på den bergrundlagda sträckan (motsvarande 2/3 av den totala dammlängden om 300m) samt en sänkning om ca 5 m på den jordgrundlagda sträckan och detta under byggtiden om ca 3-6 månader.

   b. i dammkropp 16 med ca 4 m under en period om ca 3 månader.

I. Att anlägga en temporär kanal förbi den nya regleringsdammen (damm 17), till vänster om regleringsdammen, för att säkerställa avbördning samt minimitappning under arbetenas utförande.

J. Att anpassa befintliga dräneringsdiken till den nya fyllningsdammen (damm 18).

K. Att förstärka erosionsskyddet på damm 10 och 11 samt att höja krönet med ca 0,5 m (från nuvarande krönhöjd på + 132,70 m) för att undvika överspolning.

L. Att utöka och uppgradera befintlig instrumentering i enlighet med RIDAS rekommendationer (2011). Detta innebär bl.a. ny automatiserad läckagemätning med mätöverfall, portrycksmätning och vattenståndsobservationer samt rörelsemätning.

Höjdsystem

Samtliga höjduppgifter i detta mål är angivna i rikets höjdsystem 1970 (RH70).

Tvångsrätt

För att utföra de ovan tillståndsgivna arbeten beviljar Mark- och miljödomstolen Statkraft Sverige Vattendel 3 AB tvångsrätt enligt 28 kap. 10 § 5 p. miljöbalken att få ianspråkta fastigheterna Hylte Tollsbo 1:4, Hylte Kambo 1:5, Hylte Västra Hylte 1:133.

Uppskjutna frågor

Med stöd av 22 kap. 27 § första stycket miljöbalken skjuter mark- och miljödomstolen upp fastställandet av ersättning för i anspråktagen mark på fastigheter där tvångsrätt är beviljad.

Om parterna inte dessförinnan kan nå överenskommelse om ersättning ska sökande senast tre månader efter den tidpunkt då samtliga åtgärder vid fastigheterna färdigställts inge förslag om ersättning till domstolen.

Villkor

1. Samtliga arbeten ska utföras i huvudsaklig överensstämmelse med vad Statkraft Sverige Vattendel 3 AB angivit eller åtagits sig i målet, såvida inte annat fram-

går av denna dom.

2. Tillsynsmyndigheten ska informeras när arbetena påbörjas samt när de är slutförda. LsL

3. Arbetena ska bedrivas på sådant sätt att grumling och utsläpp i vatten i görligaste mån undviks.

4. Under tiden för grundvattensänkningen ska sökanden göra regelbundna mätningar av grundvattennivån samt av pumpade vattenmängder i schakter. Mätningarna ska journalföras.

Delegation

Mark och miljödomstolen överlåter enligt 22 kap. 25 § tredje stycket miljöbalken åt tillsynsmyndigheten att fastställa de kompletterande villkor och försiktighetsmått som kan erfordras vid arbetenas utförande. bl.a. överskottsmassor LsF

Kontroll

Förslag till kontrollprogram, vilket ska omfatta bl.a. försiktighetsåtgärder i syfte att minska eventuell grumling, uppföljning av buller, vibrationer, grundvattensänkning samt hantering av överskottsmassor, även då dessa ska användas i anläggningsarbetena, samt en ungefärlig tidplan för byggnadsarbetena ska ges in till tillsynsmyndigheten senast en månad innan arbetena påbörjas. LsL

Miljökonsekvensbeskrivningen

Mark- och miljödomstolen godkänner den i målet upprättade miljökonsekvensbeskrivningen.

Verkställighet

Det i denna dom meddelade tillståndet får tas i anspråk även om domen inte har vunnit laga kraft. Som villkor härför gäller att Statkraft Sverige Vattendel 3 AB hos Länsstyrelsen Hallands län ställer säkerhet för den ersättning som kan komma att

utgå om mark- och miljödomstolens dom ändras. I fråga om slaget av säkerhet gäller 2 kap. 25 § utsökningsbalken (1981:774).

Arbetstid

Den tid, inom vilken de i denna dom tillståndsgivna arbetena ska vara utförda, bestäms med stöd av 22 kap. 25 § andra stycket miljöbalken till fem (5) år, efter det att denna dom vunnit laga kraft. Annars förfaller tillståndet.

Oförutsedd skada

Anspråk enligt 24 kap. 13 § tredje stycket miljöbalken på grund av oförutsedd skada ska, för att få tas upp till prövning, framställas till mark- och miljödomstolen senast inom fem (5) år efter arbetstidens utgång.

Prövningsavgift

Mark- och miljödomstolen ändrar inte den med stöd av 3 kap. förordningen (1998:940) om avgift för prövning och tillsyn enligt miljöbalken tidigare fastställda avgiften för målets prövning.

BAKGRUND

Hylte kraftverk med tillhörande dammanläggningarna är beläget i Hylte kommun och är ett av de överst belägna kraftverken i Nissan. Uppströms ligger Färgaryds-dammen och nedströms ligger Glassbodammen. Regleringsdammen (damm 17) samt damm 15-16 samt 18 ligger strax öster om Hyltebruk samhälle.

Hylte kraftverk och tillhörande dammanläggningar i dess nuvarande form byggdes under åren 1987- 1989. Kraftverket togs i drift 1989 och är utrustat med två kaplan-turbiner. Befintliga dammanläggningar består, översiktligt beskrivet, av en regle-ringsdamm i betong samt 17 fyllningsdammar.

Utbyggnadseffekten är 27 MW, fallhöjden 63,5 m och utbyggnadsvattenföringen genom två turbiner är 50 m^3/s.

Statkraftkoncernen ser systematiskt över sina anläggningar och har identifierat ett behov av att genomföra en rad åtgärder vid kraftverkets dammar och utskovsanord-ning för att förbättra dammsäkerheten samt för att säkerställa att flödesdimensioner-ingsklass I kan avbördas på ett säkert sätt.

Det utfördes en fördjupad dammsäkerhetsutvärdering (FDU) 2009, av vilken det framgick att dammens avhärdningsförmåga inte var tillräcklig. Planerade åtgärder syftar därför dels till att öka avhärdningsförmågan för att klara ett klass I-flöde, dels till att förstärka dammanläggningarnas konstruktion och komplettera instrumente-ringen för övervakningen av dammsäkerheten. Den nya regleringsdammen görs i syfte att säkerställa att man kan hantera det dimensionerade flödet, 435 m^3/s. Efter nybyggnaden av dammen kommer avbördningskapaciteten uppgå till ca 450 m^3/s.

ANSÖKAN

Yrkanden

Statkraft Sverige Vattendel 3 AB, sökanden, yrkar att i dammsäkerhetshöjande syfte utföra följande åtgärder på och i anslutning till befintliga dammanläggningar:

A. Ny regleringsdamm av betong (damm 17)

En ny regleringsdamm uppförs i betong omfattande fyra planluckor. Tröskelnivån för utskoven är +126,0 m.

B. Stödmurar

Stödmurar kommer att anläggas uppströms och nedströms om regleringsdammen.

C. Rivning av befintlig utskovsdamm av betong (damm 17)

Efter att den nya utskovsdammen färdigställts kommer den befintliga dammen att rivas ned till nivå +124,0 m.

D. Ny anslutande fyllningsdamm (damm 18)

I anslutning till den nya regleringsdammen kommer en ny anslutande fyllningsdamm om ca 300 m att anläggas med placering ca 50 m nedströms nuvarande fyllningsdamm Dammkrönet ska vara på nivå +132,0 m och tätkärnans överkant på +131,2 m.

E. Rivning av befintlig fyllningsdamm (damm 18)

Efter att den nya fyllningsdammen färdigställts, kommer den befintliga dammen att rivas ned till nivå ca +124,0 m under ett område om 30 m från utskovsdammen samt ned till nivå ca +129,0 m för resterande del av dammen.

F. Ny anslutande fyllningsdamm (delvis damm 16)

I anslutning till den nya regleringsdammen kommer damm 16 delvis att ersättas med en ny dammdel om ca 70 m.

G. Förstärkning av dammtå/förstärkning med stödbankar (damm 5, 8-16)

Dammtån på samtliga dessa dammar kommer att förstärkas genom anläggande av en stödbank på respektive damms nedströmssida. Stödbankarna förses med dränagesystem för att övervaka läckage i dammarna.

H. Temporär grundvattensänkning

Grundvattennivån kommer sänkas lokalt vid damm 18 under byggtiden om ca 3-6 månader. Sänkningen motsvarar ca 0,5-1 m på den bergrundlagda sträckan (motsvarande 2/3 av den totala dammlängden om 300 m) samt en sänkning om ca 5 m på den jordgrundlagda sträckan. Dessutom sker en sänkning av grundvattennivån i dammkropp 16 med ca 4 m under en period om ca 3 månader.

I. Temporär kanal förbi den nya regleringsdammen

En temporär kanal kommer att anläggas till vänster om regleringsdammen för att säkerställa avbördning samt minimitappning under arbetenas utförande.

J. Anpassning av befintliga diken

Befintliga dräneringsdiken anpassas till den nya fyllningsdammen (damm 18).

K. Erosionsskydd

Erosionsskyddet kommer att förstärkas på damm 10 och 11 samt att krönet höjs med ca 0,5 m (från nuvarande krönhöjd på+ 132,70 m) för att undvika överspolning.

L. Uppgradering av damminstrumenteringen

Befintlig instrumentering kommer att utökas och uppgraderas i enlighet med RIDAS rekommendationer (2011). Detta innebär bl.a. ny automatiserad läckagemätning med mätöverfall, portrycksmätning och vattenståndsobservationer samt rörelsemätning.

Statkraft Sverige Vattendel 3 AB yrkar vidare att få särskild tvångsrätt avseende följande fastigheter för det fall frivillig överenskommelse ej uppnås avseende dessa Hylte Tollsbo 1:4, Hylte Kambo 1:5 och Hylte Västra Hylte 1:133 vilka ägs av Hylte kommun, samt att domstolen skjuter upp frågan om ersättning till Hylte kommun för markintrånget på så sätt att om parterna inte kan nå överenskommelse om ersättning ska sökanden senast tre månader efter den tidpunkt då samtliga åtgärder vid fastigheterna färdigställts inge förslag om ersättning till domstolen.

Statkraft Sverige Vattendel 3 AB yrkar slutligen att såväl arbetstiden som den tid inom vilken arbetena ska vara utförda fastställs till fem år och att verkställighet medges samt att miljökonsekvensbeskrivningen godkänns, att föreslagna villkor fasställs såsom villkor för verksamheten och att prövningsavgiften fasställs till 400 000 kr.

Statkraft Sverige Vattendel 3 AB har till utvekling av sin ansökan anfört bl.a. följande.

Förslag på villkor

Utöver det allmänna villkoret föreslår sökanden följande villkor.

1. Sökanden ska upprätta kontrollprogram i samråd med tillsynsmyndigheten med det övergripande syftet att kontrollera den sökta verksamheten.
2. Under tiden för grundvattensänkningen ska sökanden göra regelbundna mätningar av grundvattennivån samt nivån av pumpade vattenmängder i schakter.

Tidigare beslut

Västbo häradsrätt 1908

Tillstånd lämnades till kraftstation med dammar i Hyltebruk. Dämning tilläts till +130,04 m i Hyltedammen. 1942 gjordes en tillbyggnad på anläggningen och dämningen ökades till + 130,70 m. Samtidigt installerades ett ytterligare aggregat i kraftstationen. Dessa ombyggnationer var inte föremål för prövning enligt vattenlagen.

Regeringens beslut 2 oktober 1986

Regeringen bedömde vattenföretaget tillåtligt och föreskrev skyldighet för sökanden att sätta ut laxsmolt.

Vänersborgs tingsrätt Vattendomstolen (A 44/84), dom 9 april 1987

I domen gavs tillstånd till byggande av Hylte kraftverk med ny vattenväg och dammanläggningar, vilket i korthet omfattade bl.a. följande:

- Övre tilloppskanal från Hyltedammen till tunnelintaget

- Dykartunnel om ca 1 ,2 km från övre tilloppskanalen under centrala delen av Hyltebruks samhälle

Nedre tilloppskanal om ca 2,3 km från dykartunnelns mynning fram till dämningsområdet. Dämningen hålls uppe av jorddammar (nr 1 , samt 12-14).

- Dämningsområde (Jakobs sjö) med en areal om ca 70 ha. Dämningen hålls uppe av jorddammar (nr 2-11) med en sammanlagd längd om 3 km.
- Intagskanal om ca 420 m från dämningsområdet till kraftstationen
- Kraftstation utformad som en underjordsstation med enbart intag, personalbyggnad och ställverk ovan mark.
- Utloppstunnel om ca 3,6 km under västra delen av Rydöbruks samhälle

Vattendomstolen föreskrev såvitt gällde vattenföringen följande: Till den nya kraftstationen får under perioden den 15 augusti-14 maj från Nissan ej avledas vatten i sådan omfattning att vattenföringen i Nissan på nedströmssidan av Hyltebruk nedgår under 1 m^3/s.

Vänersborgs tingsrätt Vattendomstolen (A 44/84), dom 20 juni 1989
Tillstånd lämnades att bortleda vatten från Nissan till de nya vattenvägarna från den övre tilloppskanalen från Hyltedammen till Jakobs sjö med intagskanal.

Vänersborgs tingsrätt Vattendomstolen (A 44/84), dom 18 oktober 1989
I domen lagligförklarades Hyltebruks gamla kraftanläggning såvitt avser Hyltedammen efter den genomförda utbyggnaden 1942 och den därvid utökade dämningen om +130,70 m samt installationen av ett extra aggregat med 11 m^3/s slukförmåga. Vidare befriades sökanden från skyldigheten att hålla ålyngelledare i Hyltedammen, vilket tidigare ålagts sökanden i Västbo häradsrätts utslag 1908.

Vidare fastställdes dämningsgränsen till +130,70 m samt att det föreskrevs att genom Hyltedammen till den naturliga åfåran ska alltid tappas 0,3 m^3/s och frågan om slutlig minimitappning på nedströmssidan av Hyltebruk under sommarperioden sköts upp.

Vänersborgs tingsrätt Vattendomstolen (A 44/84), dom 7 maj 1991

Hantering av vissa uppskjutna frågor såsom utförande av tröskeldammar och röjning.

Vattenöverdomstolen, (TV 1289/89), dom 2 mars 1992

Ersättning för skada på enskilt fiske m.m. till följd av Hylte kraftverk.

Vänersborgs tingsrätt Vattendomstolen (A 44/84), dom 9 maj 1995

Slutliga bestämmelser om minimitappning under sommarperioden 15 maj- 14 augusti fastställdes till följande.

- När den reglerade vattenföringen vid Färgarydsdammen uppgår till 8 m^3/s eller däröver får under denna period inte avledas vatten från Nissan till Hylte kraftverk i sådan omfattning att vattenföringen i Nissans huvudfåra nedströms Hyltebruk nedgår under 2 m^3/s.

När vattenföringen vid Färgarydsdammen är lägre än 8 m^3/s under denna period får vatten inte avledas från Nissan till Hylte kraftverk i sådan omfattning att vattenföringen i Nissans huvudfåra nedströms Hyltebruk nedgår under 1 m^3/s. (varav. bruchs kylvatte ~ 0,6 m^3/s

Rådighet

De planerade arbetena vid regleringsdammen samt damm nr 5, 8-12 samt 15-18 berör främst fastigheterna Hylte Nissaryd 1 :7 och Hylte Glassbo 1:10 (strömfallsfastigheten). Sökanden är lagfaren ägare till båda fastigheterna.

Ett antal fastighetsägare angränsande till dessa fastigheter kommer också att beröras av anläggningsarbetena. Statkraft har ingått eller kommer att ingå avtal med fastighetsägarna för att erhålla tillfällig nyttjanderätt för arbetsområden. Upplåtelsen gäller som längst till utgången av 2022. Avtalen inbegriper en skyldighet för sökanden att iordningsställa upplåtet område i ursprungligt skick samt en skyldighet att utge överenskommen ersättning till fastighetsägaren. I de fall arbetena kan komma att ge upphov till bestående intrång, kommer detta regleras i efterhand och det har därför också överenskommits att ett servitutsavtal ska upprättas i separat handling i sådana eventuella situationer.

Det har ännu ej ingåtts några nyttjanderättsavtal avseende fastigheterna Hylte Tollsbo 1:4, Hylte Kambo 1:5, Hylte och Västra Hylte 1:133 och för det fall någon överenskommelse inte kan nås avseende dessa, yrkar sökanden istället på tvångsrätt att utföra planerade åtgärder på annan tillhörig mark och anläggningar.

Nedan följer en precisering av behovet av markåtkomst, för permanenta anläggningar samt tillfälliga under byggnadstiden inom ovan angivna fastigheter.

Damm 17-18

Ny regleringsdamm och jordfyllnadsdamm kommer att utföras inom sökandns fastigheter Nissaryd 1:7 och Glassbo 1:10 samt inom Hylte kommuns fastighet Tollsbo 1:4. Därtill behövliga anordningar som tillfartsväg och vändplan berör även Tollsbo 1:4. Utöver ovan beskrivna anläggningar erfordras även inom Tollsbo 1:4 under byggnadstiden tillfälligt arbetsområde nedströms befintlig regleringsdamm (damm 17) och jordfyllnadsdamm (damm 18). Området behövs för tillfälliga upplagsplatser, uppställningsytor, etableringsytor, körytor samt för i övrigt behövliga ändamål.

Damm 15-16

För underhålls- och förstärkningsarbete som utförs på kanaldammarna 15 och 16 kommer arbetsområdet att beröra bl.a. fastigheten Västra Hylte 1.133. Områden behövs för tillfälliga arbetsvägar och körytor.

Dammm 13

Utefter nedströmssidan damm 13 kommer arbetsområdet för underhålls- och förstärkningsarbete att beröra Kambo 1:5.

Det kommer finnas ett stort behov av transporter under byggtiden. Allmän väg kommer att användas och då främst väg 26 (Nissastigen). Skulle åtgärderna medföra skada på vägen kommer sökanden att utge ersättning enligt dialog med väghållaren.

Höjdsystem

Samtliga höjduppgifter är angivna i rikets höjdsystem 1970 (RH70).

Ansökta åtgärder

Sökanden, som ingår i Statkraftkoncernen och är ägare till Hylte kraftverk och tillhörande dammar och utskovsanordningar, har nu ansökt om ny regleringsdamm av betong (damm 17), rivning av befintlig utskovsdamm av betong (damm 17), ny anslutande fyllningsdamm (damm 18), rivning av befintlig fyllningsdamm (damm 18), ny anslutande fyllningsdamm (delvis damm 16), förstärkning av dammtåförstärkning med stödbankar (damm 5, 8-16), temporär grundvattensänkning, temporär kanal förbi den nya regleringsdammen, anpassning av befintliga diken m.m.

Det anläggs en helt ny fyllningsdamm (damm 18) i anslutning till regleringsdammen för att kunna uppfylla säkerhetskraven uppställda av RIDAS. Vidare ersätts damm 16 delvis av ny dammkonstruktion för att kunna ansluta denna till den nya regleringsdammen. Därutöver kommer en rad åtgärder att vidtas i syfte att säkerställa dammarna vid läckage och vågerosion, såsom förstärkning av dammtå och förbättring av erosionsskydd.

Planerade åtgärder är närmare beskrivna i Teknisk beskrivning till ansökan.

Byggtid samt beskrivning av arbetenas utförande

Byggtiden på plats uppskattas att pågå under 2,5-3 års tid, med början hösten 2015 och avslut under år 2018, dock beroende på när tillstånd erhålls.

De planerade arbetena vid regleringsdamm 17 och damm 18 kommer huvudsakligen att ske i torrhet. Arbetena kommer att medföra buller, främst vid sprängning, schaktning, spontning och drift av maskiner. De massor som genereras kommer i möjligaste mån att återanvändas inom projektet och överskottsmassor kommer att transporteras till befintlig närliggande deponi alternativt om möjligt användas inom andra pågående projekt i närområdet. Tillfälliga upplag kommer att erfordras inom arbetsområdet under arbetenas utförande. Viss skogsavverkning kommer att ske och tillfälliga vägar och ramper anläggs inom området för att möjliggöra att arbetsmaskiner kommer fram.

ej bestämt

Borabo?

Planförhållanden, riksintressen och områdesskydd

Översiktsplanen för Hylte kommun från 2001 samt fördjupad översiktsplan från 1994 innehåller inte några speciella riktlinjer för området vid Hylte kraftstation samt dess dammanläggningar. De sökta åtgärderna kommer att utföras inom strandskyddat område. Syftet med strandskyddet bedöms inte motverkas av sökt verksamhet. Detta intresse och övriga identifierade intressen i närområdet till kraftverket med tillhörande dammanläggningar redovisas i miljökonsekvensbeskrivningen.

Vattenhushållning och hydrologiska förhållanden

Planerade arbeten medför inte någon förändring i gällande vattenhushållningsbestämmelser, varken permanent eller under byggtiden. Hylte kraftstation kommer att kunna drivas som vanligt under byggtiden. Avbördningskapaciteten vid regleringsdammen uppgår för närvarande till 205 m^3/s och kommer att reduceras till ca 140 m^3/s vid dämningsgräns under byggtiden (samt utbyggnadsvattenföringen om 50 m^3/s). Detta motsvarar ett klass II-flöde, vilket har bedömts som tillräckligt ur ett dammsäkerhetsperspektiv.

Relevanta hydrologiska data för anläggningen sammanfattas nedan:

Flödesdimensioneringsklass I-flöde (tillrinning/avbördning)	435 m^3/s
Flödesdimensioneringsklass II-flöde	170 m^3/s
Utbyggnadsvattenföring	50 m^3/s

Alternativredovisning

Statkraft har utrett olika tekniska utformningar avseende de sökta åtgärderna. Vid jämförelse av alternativen har sökt alternativ bedömts som det bästa alternativet med hänsyn tagit till säkerhet, miljö och teknik.

Nollalternativet innebär att ansökta åtgärder inte kommer till stånd, vilket inte är godtagbart ur ett dammsäkerhetsperspektiv.

Miljökonsekvenser

Samråd har genomförts i enlighet med 6 kap. miljöbalken. Statkraft hade redan innan samrådet utgått från att åtgärderna skulle innebära betydande miljöpåverkan varför samrådskretsen direkt anpassats därtill.

De synpunkter som inkommit under samrådet och som bedömts vara relevanta för projektet har beaktats i miljökonsekvensbeskrivningen. I tillägg till detta, trots att det inte är föremål för ansökan, men i syfte att bemöta den under samrådet resta frågan om faunapassager, bifogas sökandens kostnadsutredning avseende drift- och produktionskostnader för detta.

Av miljökonsekvensbeskrivningen framgår bl.a. att åtgärderna vid regleringsdammen samt anslutande fyllningsdammar inte berör några kända intresseområden, frånsett generellt strandskydd. Åtgärderna på övriga dammar i konsekvensklass l berör nyckelbiotoper, naturvärde, fornminnesområde, strandskydd samt område i våtmarksinventering.

Planerade åtgärder berör befintliga anläggningsdelar och ett område som redan är ianspråktaget för vattenkraftverksamhet. Bestående konsekvenser på identifierade intresseområden till följd av ansökta åtgärder bedöms som mycket små och lokala. Den tillfälliga påverkan under arbetsperioden bedöms främst bestå av störningar till följd av byggnads-, sprängnings- och schaktningsarbeten samt ett ökat transportbehov till och från samt inom området.

De ansökta åtgärderna kommer huvudsakligen ske i torrhet, men i samband med bortschaktning av gamla dammdelar kan grumling uppstå. För att minimera påverkan kommer Sökanden att vidta erforderliga försiktighetsåtgärder.

Allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken

I aktuellt projekt har sökanden tagit hänsyn till miljöbalkens allmänna hänsynsregler enligt följande:

Statkraftkoncernen har en omfattande erfarenhet och kunskap kring drift och skötsel av vattenkraftanläggningar. För planerade åtgärder har sakkunniga anlitats och kunskapskravet får anses vara väl uppfyllt.

Under byggtiden kommer försiktighetsåtgärder att vidtas, vilka är mer utförligt beskrivna i den tekniska beskrivningen och miljökonsekvensbeskrivningen. Planerade försiktighetsåtgärder är ändamålsenliga och anpassade till planerade arbeten.

Krav kommer att ställas på de entreprenörer som anlitas vad gäller val av material i de fall alternativ föreligger. Sökanden verkar för att kravet på hushållning med råvaror och energi iakttas.

Valet av plats är givet av de nuvarande dammanläggningarnas läge. Sökt alternativ innebär att arbetet begränsas till befintliga dammområden. Lokaliseringen står inte i strid med gällande planbestämmelser.

Tillåtlighet enligt 11 kap. miljöbalken

De planerade arbetena innebär inte någon skada eller olägenhet av betydelse för allmänna eller enskilda intressen. Kostnaderna för planerade åtgärder beräknas uppgå till 150 miljoner kronor. Som nämnts ovan berör planerade åtgärder huvudsakligen befintliga anläggningsdelar och område som redan är ianspråktaget för vattenkraftverksamhet Några nämnvärda skador eller olägenheter till följd av ansökta åtgärder bedöms inte uppkomma. Fördelama från allmän och enskild synpunkt överväger kostnaderna samt skadorna och olägenheterna av projektet.

INKOMNA YTTRANDEN

Havs- och vattenmyndigheten, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och Naturvårdsverket har förklarat sig avstå från att yttra sig.

Länsstyrelsen Hallands län har anfört följande.

Faunapassage

Miljöbalken syftar bl.a. till att främja en hållbar utveckling för kommande generationer. Naturen har ett skyddsvärde och att människans rätt att förändra och bruka

naturen är förenad med ett ansvar att förvalta naturen väl. Miljöbalken ska tillämpas bl.a. så att den biologiska mångfalden bevaras. Den som bedriver en verksamhet eller vidtar en åtgärd ska utföra de skyddsåtgärder och iaktta de begränsningar som behövs för att förebygga, hindra eller motverka skador på miljön. I samma syfte ska bästa möjliga teknik användas. Dessa krav gäller i den utsträckning det inte kan anses omrimligt att uppfylla dem.

Havs- och vattenmyndigheten anger i sin rapport (2013:11) Fiskvandring - arter, drivkrafter och omfattning i tid och rum att 32 av våra sötvattensarter vandrar. Orsaken är bl.a. att optimala habitat för tillväxt, överlevnad och reproduktion för olika stadier i fiskars livcykel, är separerade i tid och rum. Som en följd av detta genomför hela eller delar av fiskpopulationer förflyttning eller vandring mellan olika habitat. Drivkrafter bakom vandringarna är förbättrad födotillgång och tillväxt, reproduktion, undvikande av besvärliga fysiska förhållanden samt artens spridning. Fria vandringsvägar är således av stor betydelse för den biologiska mångfalden. För en anläggning av denna typ som kan stå kvar i åtskilliga decennier anser länsstyrelsen att det är särskilt viktigt med ett långsiktigt synsätt.

Enligt miljöbalken ska nyttan av skyddsåtgärder jämföras med kostnaden för sådana åtgärder. Att anlägga en faunapassage bör ses som en etablerad anpassning av dammar för att begränsa påverkan på den biologiska mångfalden. Vid en avvägning mellan kostnader och nytta kan det inte anses orimligt att anlägga faunapassagen. För att faunapassagen ska utformas på ett ändamålsenligt sätt bör beslut om den slutliga utformningen delegeras till länsstyrelsen. Ej med

Buller, vibrationer och luftstötvågor

Effekterna från sprängningsarbeten i form av vibrationer, luftstötvågor och buller vid närliggande fastigheter är inte utredda i ansökan. Länsstyrelsen anser att dessa störningar ska villkoras i ansökan.

Hantering av massor

Det är inte klarlagt i ansökan hur massorna kommer att användas även om det anges att vissa massor kommer att användas för anläggningsändamål. Eftersom användning av massor för anläggningsändamål kräver ett syfte anser länsstyrelsen att det är ej klart

av vikt att detta fastställs innan arbetena påbörjas. Länsstyrelsen föreslår att ett förslag till hanteringen lämnas till tillsynsmyndigheten som också delegeras rätten att formulera villkor kring avfallshanteringen. Lämpligen sker förfarandet i samband med inlämnande av kontrollprogram.

Enligt den provtagningsrapport som bifogats ansökan har man funnit föroreningsinnehåll i vissa massor som därmed behöver hanteras i enlighet med detta. Länsstyrelsen anser att det är viktigt med fortsatt provtagning eller dokumentation av massornas ursprung för att vidare fastställa hur massorna kan hanteras. I rapporten anges att användningsområdet för sediment bör diskuteras med tillsynsmyndigheten, vilket länsstyrelsen ställer sig bakom.

För användning av avfall i anläggningsarbeten bör villkoras att avfallet ska provtas och följa de föroreningsnivåer som anges i Naturvårdsverkets handbok 2010:1 *Återvinning av avfall i anläggningsarbeten.*

Kontrollprogram

Länsstyrelsen anser att ett kontrollprogram ska upprättas i god tid innan arbetenas påbörjande och att det ska godkännas av tillsynsmyndigheten. Enligt länsstyrelsens mening ska därför ett förslag inlämnas senast en månad innan arbetena påbörjas.

Nyckelbiotop

Länsstyrelsen anser inte att någon avverkning i nyckelbiotopen vid damm 14 ska ske om det kan undvikas eftersom det finns höga naturvärdena knutna till bokarna. Om avverkning måste ske för arbetena anser länsstyrelsen att stora träd ska sparas så långt det är möjligt och att den döda veden lämnas kvar i nyckelbiotopen.

Länsstyrelsen har i övrigt inga invändningar mot att tillstånd medges i enlighet med inlämnad ansökan.

Hylte kommun (kommunstyrelsen) och **(Samhällsbyggnadsnämnden i Hylte kommun)** har anfört följande.

Ansökan tillstyrks med följande synpunkter.

Fauna/fiskvägar eller motsvarande anordningar för upp- och nedströmsvandring bör anordnas förbi dammen i samband med om byggnationen. Till fiskvägarna bör det släppas erforderlig mängd vatten inom ramen får den minimitappning som föreskrivs enligt tillståndet, minst 1m^3/s. Det bör även ordnas någon nedströmsavledare för fisken så att den leds till fiskvägen, åfåran istället för till kraftverkskanalen. Fauna/fiskvägarnas närmare utformning och placering bör tas fram av bolaget i samråd med antikvarisk och fiskvårdssakkunnig kompetens på länsstyrelsen och Havs- och vattenmyndigheten.

ej med

En senare uppföljning bör göras av påverkan av hydrologin inom Nissans tillrinningsområde inom dammområdet och utvärdering av de kompenserande åtgärder som har gjorts.

Även en uppföljning av i utredningen uppmärksammade arter av fiskar inom dammområdet bör tas med i ett kommande kontrollprogram.

ej med

Därutöver har **Hylte kommun (kommunstyrelsen)** anfört att flera av tröskeldammarna nedanför dammen, i den ursprungliga åfåran genom Hyltebruk bör höjas för att få större vattenspeglar genom samhället även vid låg vattenföring.

ej med

Överskottsmassor bör till delar avsättas får att användas till anläggandet av planerad parkering eller till bullervallar utmed väg 26.

ej klart

Kommunen önskar också att bolaget i samråd med kommunen reder ut olika dragningar av vägarna samt beläggning och belysning på dessa. Detta gäller även diskuterade promenadstråk, rastplatser, broar, cykelvägar, instängsling och markplanering kring projektet. I dessa delar leder kommunstyrelsen kontakterna med bolaget.

ej klart

Företaget bör ordna med återkommande information till närboende och berörda under projektarbetets gång. Under byggtiden bör det finnas skriftliga kontaktuppgifter vid byggplatsen till kontaktperson på platsen.

OK?
på kommunen

Under byggskedet bör företaget åläggas att klara Naturvårdsverkets riktlinjer för buller vid byggnadsarbeten vid bostadshus.

Lst
OK

Nissans vattenvårdsförbund har anfört följande.
Nissans vattenråd har inga synpunkter på själva ansökan utan ser det som en naturlig del i ett pågående säkerhetsarbete, speciellt mot bakgrunden av problematiken med höga flöden i samband med pågående eller framtida klimatförändringar.

I samband med anläggningsarbetena kommer tillfälliga omledningar av vattenflödena att utföras. Vattenrådet utgår från att presenterade lösningarna är de natur- och miljömässigt bästa och att uppkomna skador endast är av tillfällig natur, förutom vissa begränsade permanenta skador i anslutning till dammens nykonstruktion.

Vattenförekomsten har inte klassats avseende ekologisk status på grund av att reglerdammen gör att vattendraget bedömts som kraftigt modifierat. Nerströms Hyltedammen finns idag 9 vattenkraftverk och flera definitiva fiskvandringshinder. Mot den bakgrunden är det idag tveksamt att anlägga faunapassager i denna del. Däremot finns det inget som hindrar att som en vision utreda möjligheterna till framtida miljöinvestering som även omfattar möjligheterna för lax och havsöring att kunna vandra förbi Hyltedammen. Motsvarande visioner måste då också finnas för nerströms liggande vattenkraftverk i t.ex. Oskarström. Ålfrågan är också av stort intresse. Enligt en utredning i föreliggande miljökonsekvensbeskrivning som gjorts av Fisk- och vattenvård i Norrland AB, så är infångade ålar ett resultat av tidigare utplanteringar. Vid ett eventuellt anläggande av en ålyngelränna skulle ålen kunna vandra förbi dammen, vilket om något skulle vara en god miljöinverstering. Nerströmsvandringen bedöms inte vara något hinder, förutom att tekniskt hindra ålen att välja vägen till kraftverket.

Färgensjöarnas FVO har vid huvudförhandlingen yrkat att sökanden ska anlägga en fiskeväg i samband med byggandet eftersom det finns öring uppströms damm 17; även om det finns hinder nedströms så skulle det vara lämpligt att anlägga än sådan när man ändå bygger.

Statkraft Sverige Vattendel 3 AB har svarat följande på anförda synpunkter

Faunapassage

Statkraft, som gjort en fiskutredning som en följd av de synpunkter som framförts under samrådet, gör bedömningen att det inte är motiverat att anlägga någon fisk- eller faunapassage förbi regleringsdammen. Sökanden vidhåller vad som framförts i miljökonsekvensbeskrivningen, särskilt bilaga 6 -7 samt bilaga 7 till ansökan (kostnadsutredning faunapassage). Kostnaden för att anlägga en sådan skulle, grovt räknat, uppgå till mellan 16 och 26 miljoner kronor.

Hantering av massor

Massor från den gamla dammen nr 18 och massor från schakt i samband med uppbyggnad av de nya dammarna nr 16, 17 och 18 omfattar överskottsmassor om ca 35 000 m^3. Dessa kommer i första hand att användas inom projektet och då bl. a. som reservmassor för nödavstängning av kanal samt till återställande av mark nedströms damm 16.

Resterande del av överskottsmassorna kommer i första hand att användas till uppbyggnad av en parkeringsplats för lastbilar på kommunens fastighet (Hylte Tollsbo 1:4) nedströms damm 18 enligt överenskommelse med Hylte kommun, i andra hand till bullervallar inom Hylte kommun utmed väg 26 (också det enligt överenskommelse med Hylte kommun). Eventuella ytterligare överskottsmassor kommer att transporteras till Borabo avfallsanläggning för erforderlig hantering (Hylte kommuns återvinningscentral och deponi).

Statkraft har en kontinuerlig dialog med Hylte kommun rörande masshanteringen enligt ovan samt rörande andra föreslagna åtgärder i närområdet.

Som länsstyrelsen påpekat visar bilaga 8 till miljökonsekvensbeskrivningen på förekomst av jordmassor med halter över KM. Dessa kan inte återanvändas på mark av typen känslig markanvändning såsom exempelvis skolor. Däremot kan de återanvändas inom projektområdet För övriga massor är användningen fri. Då ingen tidigare verksamhet som kan generera markföroreningar är känd inom projektområdet förväntas inte heller markföroreningar inom andra delar av projektområdet.

Samtliga sedimentprov (ytliga sediment) har analyserats att falla in under tillståndsklassen "ingen eller liten påverkan av punktkällan". Inför arbetets genomförande kommer ytterligare prov att tas i de djupare sedimentlagren. Vid schaktningsarbetet kommer sedimenten att hanteras separat och användningsområdet för dessa kommer att diskuteras med tillsynsmyndigheten. Betongresterna (ca 1500 m^3) från den gamla dammen nr 17 kommer inte att återanvändas utan transporteras till Borabo avfallsanläggning för erforderlig hantering.

Sprängningsarbeten

Länsstyrelsen har kommenterat att effekter av sprängningsarbeten inte är utredda i ansökan. Inledningsvis vill statkraft framföra att bergsschakt genom sprängning endast kommer omfatta ca 500 m^3 berg. De kommer att göras för anläggande av den nya regleringsdammen och upp- och nedströms detta läge samt eventuellt vid grundläggning av anslutningsdamm 16 samt för damm 18. För övriga åtgärder bedöms inte bergschakt krävas. Sprängningsarbetena är därför av begränsad omfattning och kommer pågå under en kortare tid sett i förhållande till den totala byggtiden om ca 2,5 år.

Inför entreprenaden (2015) ska en riskanalys för sprängningsarbetena göras. Riskanalysen avser att identifiera vibrationsalstrande moment i samband med sprängning, schaktning och spontning samt avser att göra en riskinventering för intilliggande hus och betongkonstruktioner. Berörda byggnader kommer även att för- och efterbesiktigas i samband med arbetena. Erforderliga vibrationsmätare ska placeras ut för kontroll och vibrationerna mäts automatiskt vid varje sprängning.

Sprängningsarbetena ska utföras så att högsta tillåtna bullernivåer i största möjliga mån ej överskrids enligt Naturvårdsverkets allmänna råd för buller från byggplatser, NFS 2004:15.

Ur dammsäkerhetssynpunkt är det av avgörande vikt att de planerade åtgärderna inte orsakar skador på de delar av dammanläggningen som är kvar under arbetenas utförande. Det kommer därför att göras mätningar av vibrationer och portryck i de

gamla dammkropparna (damm 16 och 18) under den tid som sprängningsarbetena pågår.

Statkraft anser inte att det är motiverat att ange dessa specifika kontroller som villkor för tillståndet utan snarare att ovanstående åtgärder lämpar sig bättre för hantering via ett kontrollprogram. Eftersom arbetena kontinuerligt befinner sig i olika skeden samt att yttre omständigheter kan påverka i olika mån, skiftar också behovet av skyddsåtgärder och kontroller av dessa över tiden. Statkraft föreslår därför att detta innefattas i ett kontrollprogram som hanteras som ett led i sökandens egenkontroll och länsstyrelsens tillsynsverksamhet.

Kontrollprogram

Statkraft ställer sig positivt till att ett kontrollprogram ska tas fram och att ett förslag till kontrollprogram ska ges in till länsstyrelsen en månad innan entreprenaden startas. Dock ska entreprenaden kunna starta enligt tidplan utan att länsstyrelsens godkännande erhålls på förslaget med hänsyn till att tidplanen för entreprenaden inte kan göras beroende av handläggningstid hos tillsynsmyndigheten.

Kontrollprogrammet föreslås innehålla försiktighetsåtgärder i syfte att minska eventuell grumling, följa upp buller, vibrationer och grundvattensänkning samt hantering av överskottsmassor i enlighet med vad som angivits ovan och i miljökonsekvensbeskrivningen. Vidare föreslås programmet innehålla en ungefärlig tidplan för byggnadsarbetena.

Nyckelbiotop

Det kommer inte ske någon avverkning av stora bokar i nyckelbiotopen. Av bilaga 8.3 till den tekniska beskrivningen framgår att nyckelbiotopen endast berörs i en mindre utsträckning. Bilagan visar att arbetsområdet går in en liten bit i biotopen och berör främst den del där det är vatten samt en befintlig dammdel (damm 14).

Höjning av tröskeldammar

Det pågår för närvarande en diskussion med Hylte kommun om eventuella åtgärder vid tröskeldammarna för att se över om det finns ett behov av att återställa dessa. Statkraft har förstått denna diskussion som helt separat från nuvarande ärende även

om det kan finnas anledning att koordinera eventuella underhållsarbeten på tröskeldammarna med nu i målet aktuella arbeten.

Uppföljning av hydrologi

I samband med grundläggning av damm 18 kommer grundvattenytan att sänkas av lokalt under en begränsad tid enligt vad som framförts i miljökonsekvensbeskrivningen. För att dokumentera aktuella grundvattennivåer i området kring damm 18 kommer kontroll av grundvattennivåer i området att utföras en gång per månad under ett års tid innan arbeten som kan påverka grundvattnet påbörjas. Kontroll av grundvattennivåer kommer även att utföras under pågående arbeten samt efter avslutade arbeten för att på så sätt kontrollera att grundvattnet återtar normala nivåer. Kontrollen utförs genom att mäta vattennivåer i befintliga brunnar i närhet till damm 18 (upp till 500 meter från det område där grundvattenytan kommer att sänkas av) samt i vattenståndsrör utplacerade i närområdet till damm 18.

Information

Enligt tidigare diskussioner med Hylte kommun, kommer Statkraft att koordinera med informatör/annan kontaktperson på Hylte kommun avseende information om projektet till närboende och andra berörda under projektets gång.

DOMSKÄL

Mark- och miljödomstolen har i samband med huvudförhandlingen i målet hållit syn. Synen omfattade ett flertal av de dammar som är aktuella i ansökan bl. a. utskov och damm (damm 17 och 18).

Miljökonsekvensbeskrivningen mm

En bedömning av miljökonsekvenserna ska ges den omfattning som behövs med hänsyn till dels vilka skyddsvärda intressen som påverkas och dels arten och omfattningen av den ansökta verksamheten. Med beaktande av dessa utgångspunkter gör domstolen bedömningen att den utredning om miljökonsekvenserna som redovisas i miljökonsekvensbeskrivningen får anses tillfyllest för att domstolen ska kunna bedöma effekterna av åtgärderna som ska vidtas. Den i ansökan redovisade miljökonsekvensbeskrivningen ska därför godkännas. Även underlaget i övrigt får anses tillräckligt för att domstolen ska kunna pröva ansökan.

Tillstånd till ansökta åtgärder

Sökanden har genom eget ägande eller avtal erforderlig vattenrättslig rådighet. För att kunna utföra vissa arbeten på fastigheter som inte ägs av sökanden och där tillgängligheten inte kunnat tryggas genom avtal yrkats tvångsrätt (se nedan).

Genom tidigare års domar föreligger rätt för kraftverksägaren bl.a. till att leda vattnet i nya vattenvägar och att reglera Nissan på visst sätt. Vattenhushållningsbestämmelserna ger kraftverksägaren rätt att hålla begränsad tappning i naturfåran. Samtliga aktuella anläggningar har förvärvats av (sökanden) Statkraft Sverige Vattendel 3 AB och bolaget har genom förvärven iklätt sig de skyldigheter och rättigheter som tillkommit tidigare ägare.

Sökandens ansökan möjliggör inte ökad kraftproduktion, utan innefattar istället underhålls- och dammsäkerhetshöjande åtgärder. Vid sådana förhållanden gäller enligt en fast praxis att tillståndsprövningen kan och ska begränsas till de ansökta åtgärderna. Endast i fall där en begränsad prövning gör det svårt att i alla delar föreskriva de villkor som är relevanta från miljösynpunkt kan det finnas anledning att överväga att vägra en begränsad prövning. Här föreligger inte ett sådant behov. Prövningens omfattning enligt ansökan ska därför godtas.

Med beaktande av vad som anges ovan och beträffande Länsstyrelsens och Hylte kommuns yrkanden om att fiskväg/faunapassage, kommunens yrkanden om att utformningen av tröskeldammarna i den ursprungliga åfåran m.m. bör inrättas är det därför inte utan sökandes medgivande möjligt att reglera dessa frågor i aktuellt mål.

De nya dammarna som ersätter damm 17 och 18 i det uppströms liggande magasinet ska fylla samma funktion som dessa. Ett alternativ till sökta åtgärder är att renovera och eventuellt bygga om den befintliga dammen (ett alternativ som dock framstår som sämre). Vid angivna för hållanden bör ersättningsdammarna betraktas som en dammsäkerhetshöjande åtgärd beträffande befintliga dammar och inte som nybyggnadsåtgärd.

Ansökta arbeten på övriga dammar utgör rena underhållsåtgärder och får anses vara sådana arbeten som en tillståndshavare har att utföra för att säkerställa anläggningarna.

Domstolen anser vidare att de ansökta åtgärderna inte påverkar dammens funktion på så sätt att vattenhushållningsbestämmelser i tidigare domar inte kan hållas. Av sökandes redovisning framgår vidare helt klart att de föreslagna åtgärderna är nödvändiga och ändamålsenliga för att säkerställa dammanläggningen. Föreslagna åtgärder kommer, enligt domstolens bedömning, inte att påverka någon relevant miljökvalitetsnorm.

Domstolen anser sammanfattningsvis att de ansökta åtgärderna tillsammans med föreskrivna villkor uppfyller miljöbalkens tillåtlighetsregler och tillstånd till åtgärderna ska därför ges. Enligt domstolens bedömning kommer de temporära åtgärder som blir aktuella under tiden för utförandet av byggnadsarbetena att ha begränsad påverkan. Någon permanent skada av betydelse till följd av dessa byggnadsarbeten kan inte förutses.

Tvångsrätt

För att få rätt gentemot fastighetsägare att utnyttja del av en främmande fastighet har sökandena begärt särskild tvångsrätt för att tillskapa en sådan rätt mot fastighetsägarna. Mark- och miljödomstolen anser att sökandena har sådant behov av tvångsrätt att yrkandet om detta bör bifallas.

Sökanden har yrkat att frågan om intrångsersättning skjuts upp. I första hand vill sökanden nå en överenskommelse med aktuell fastighetsägare och i andra hand, om ingen uppgörelse kan nås, så ska frågan om ersättning fastställas av domstolen. Mark- och miljödomstolen har inget att invända mot ett sådant förfarande och föreskriver att frågan om intrångsersättning skjuts upp på sätt som framgår av domslutet.

Övrigt

Delar av de planerade arbetena medför att grundvattennivån avsänks tillfälligt. Sökanden anser att någon påtaglig påverkan på enskilda brunnar inte kommer att ske

men har åtagit sig att kontrollera grundvattennivåerna under arbetets gång. Mark- och miljödomstolen bedömer att aktuell grundvattensänkning inte kommer att påverka enskilda intressen och att föreslagen kontroll får anses tillräcklig.

Sökanden har redovisat att sprängningsarbeten kommer att föregås av en riskanalys och att buller från arbetena inte ska överstiga av vad som framgår av Naturvårdsverkets allmänna råd för buller från byggplatser. Dessa åtaganden är sökanden bunden av genom det allmänna villkoret och domstolen anser det inte finns skäl att särskilt villkora dessa frågor. Tillsammans med frågor om masshantering mm hanteras de lämpligen i kontrollprogrammet. Sökanden har också uttryckt att det inte kommer att ske någon avverkning av stora bokar i nyckelbiotopen vid damm 14; även detta åtagande binder sökanden genom det allmänna villkoret. Om det erfordras ytterligare villkor och försiktighetsmått med anledning av utförande av arbetena innebär den i domslutet angivna delegationen att tillsynsmyndigheten har möjlighet att bestämma sådana. Sammantaget anser domstolen att de av sökanden förslagna försiktighetsmått får anses vara tillräckliga och domstolen finner inte skäl att föreskriva ytterligare villkor än vad som anges i domslutet.

Domstolens bedömning av övriga frågor framgår av domslutet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (DV 425)
Överklagande senast den 20 februari 2015.

Christina Olsen Lundh Roger Ödmark

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Christina Olsen Lundh, ordförande, och tekniska rådet Roger Ödmark samt de särskilda ledamöterna Bo Essvik och Dan Löfving.

SVERIGES DOMSTOLAR

ANVISNING FÖR HUR MAN ÖVERKLAGAR - DOM I MÅL DÄR MARK- OCH MILJÖDOMSTOLEN ÄR FÖRSTA INSTANS

Den som vill överklaga mark- och miljödomstolens dom ska göra detta skriftligen. **Skrivelsen ska skickas eller lämnas till mark- och miljödomstolen.** Överklagandet prövas av Mark- och miljööverdomstolen vid Svea hovrätt.

Överklagandet ska ha kommit in till mark- och miljödomstolen **inom tre veckor** från domens datum. Sista dagen för överklagande finns angiven på sista sidan i domen.

Har ena parten överklagat domen i rätt tid, får också motparten överklaga domen (s.k. **anslutningsöverklagande**) även om den vanliga tiden för överklagande har gått ut. Överklagandet ska också i detta fall skickas eller lämnas till mark- och miljödomstolen och det måste ha kommit in till mark- och miljödomstolen **inom en vecka** från den i domen angivna sista dagen för överklagande. Om det första överklagandet återkallas eller förfaller kan inte heller anslutningsöverklagandet prövas.

För att ett överklagande ska kunna tas upp krävs att Mark- och miljööverdomstolen lämnar **prövningstillstånd**. Det görs om:

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står mark- och miljödomstolens avgörande fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Mark- och miljööverdomstolen varför klaganden anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla uppgifter om:

1. den dom som överklagas med angivande av mark- och miljödomstolens namn samt datum för domen och målnummer,
2. den ändring av mark- och miljödomstolens dom som klaganden vill få till stånd,
3. grunderna (skälen) för överklagandet och i vilket avseende mark- och miljödomstolens domskäl enligt klagandens mening är oriktiga,
4. de omständigheter som åberopas till stöd för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
5. de bevis som åberopas och vad som ska styrkas med varje bevis.

Har en omständighet eller ett bevis som åberopas i Mark- och miljööverdomstolen inte lagts fram tidigare, ska klaganden förklara anledningen till omständigheten eller beviset inte åberopats i mark- och miljödomstolen. **Skriftliga bevis** som inte lagts fram tidigare ska ges in samtidigt med överklagandet. Vill klaganden att det ska hållas ett förnyat förhör eller en förnyad syn på stället, ska han eller hon ange det och skälen till detta. Klaganden ska också ange om han eller hon vill att motparten ska infinna sig personligen vid huvudförhandling i Mark- och miljööverdomstolen.

Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller hans/hennes ombud.

Om ni tidigare informerats om att **förenklad delgivning** kan komma att användas med er i målet/ärendet, kan sådant delgivningssätt också komma att användas med er i högre instanser om någon överklagar avgörandet dit.

Ytterligare upplysningar lämnas av mark- och miljödomstolen. Adress och telefonnummer finns på första sidan av domen.

DV 425 • Producerat av Domstolsverket • 2014-07

SVERIGES DOMSTOLAR

ANVISNING FÖR HUR MAN ÖVERKLAGAR - DOM I MÅL DÄR MARK- OCH MILJÖDOMSTOLEN ÄR FÖRSTA INSTANS

Den som vill överklaga mark- och miljödomstolens dom ska göra detta skriftligen. **Skrivelsen ska skickas eller lämnas till mark- och miljödomstolen.** Överklagandet prövas av Mark- och miljööverdomstolen vid Svea hovrätt.

Överklagandet ska ha kommit in till mark- och miljödomstolen **inom tre veckor** från domens datum. Sista dagen för överklagande finns angiven på sista sidan i domen.

Har ena parten överklagat domen i rätt tid, får också motparten överklaga domen (s.k. **anslutningsöverklagande**) även om den vanliga tiden för överklagande har gått ut. Överklagandet ska också i detta fall skickas eller lämnas till mark- och miljödomstolen och det måste ha kommit in till mark- och miljödomstolen **inom en vecka** från den i domen angivna sista dagen för överklagande. Om det första överklagandet återkallas eller förfaller kan inte heller anslutningsöverklagandet prövas.

För att ett överklagande ska kunna tas upp krävs att Mark- och miljööverdomstolen lämnar **prövningstillstånd**. Det görs om:

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står mark- och miljödomstolens avgörande fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Mark- och miljööverdomstolen varför klaganden anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla uppgifter om:

1. den dom som överklagas med angivande av mark- och miljödomstolens namn samt datum för domen och målnummer,
2. den ändring av mark- och miljödomstolens dom som klaganden vill få till stånd,
3. grunderna (skälen) för överklagandet och i vilket avseende mark- och miljödomstolens domskäl enligt klagandens mening är oriktiga,
4. de omständigheter som åberopas till stöd för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
5. de bevis som åberopas och vad som ska styrkas med varje bevis.

Har en omständighet eller ett bevis som åberopas i Mark- och miljööverdomstolen inte lagts fram tidigare, ska klaganden förklara anledningen till omständigheten eller beviset inte åberopats i mark- och miljödomstolen. **Skriftliga bevis** som inte lagts fram tidigare ska ges in samtidigt med överklagandet. Vill klaganden att det ska hållas ett förnyat förhör eller en förnyad syn på stället, ska han eller hon ange det och skälen till detta. Klaganden ska också ange om han eller hon vill att motparten ska infinna sig personligen vid huvudförhandling i Mark- och miljööverdomstolen.

Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller hans/hennes ombud.

Om ni tidigare informerats om att **förenklad delgivning** kan komma att användas med er i målet/ärendet, kan sådant delgivningssätt också komma att användas med er i högre instanser om någon överklagar avgörandet dit.

Ytterligare upplysningar lämnas av mark- och miljödomstolen. Adress och telefonnummer finns på första sidan av domen.

DV 425 • Producerat av Domstolsverket • 2014-07